

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Název projektu	Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	CZ.02.2.69/0.0./0.0/16_015/0002400

Prezentace předmětu:
Mezinárodní cestovní ruch

Vyučující:
Ing. Patrik Kajzar, Ph.D.

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

2. Mezinárodní cestovní ruch a jeho role ve světové ekonomice

Tato přednáška byla vytvořena pro projekt „Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě“

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Ing. Patrik Kajzar, Ph.D.

Předmět:

Mezinárodní cestovní ruch

- ❑ Vznik a rozvoj turismu je vázán na uspokojování potřeb, jejichž existence byla podmíněna především změnou ekonomických podmínek, zejména na potřebu vzdělávání, poznávání, ale i rekreace či spojení s přírodou a kontaktu s lidmi.
 - ❑ Rostoucí účast obyvatelstva na domácím nebo mezinárodním turismu je důsledkem změny jeho ekonomického zapojení v rámci národní ekonomiky a následného propojování těchto národních celků pomocí mezinárodních vztahů do světové ekonomiky.
-

- ❑ Vznik světové ekonomiky lze datovat do poslední třetiny 19. století. Tehdy se v důsledku vědecko-technického pokroku a společenských změn (zejména v Evropě), vedoucích ke vzniku soukromého vlastnictví a využívání námezdní práce, mohl zformovat systém světové ekonomiky.

Vývoj světové ekonomiky lze rozdělit do následujících etap:

- ✓ 1. Etapa formování a vzniku SE (vznik: poslední třetina 19. století)
 - ✓ 2. Etapa zostřování vztahů (1900 – 1918)
 - ✓ 3. Etapa meziválečná + válka (1918 – 1945)
 - ✓ 4. Etapa poválečná (1945 – 1990)
 - ✓ 5. Etapa současná (1990 – dosud)
-

Etapy vývoje světové ekonomiky

- ❑ Jednotlivé etapy je možno analyzovat např. z hlediska:
 - ✓ struktury světové ekonomiky v dané etapě, základních změn vůči přecházející etapě, rozvoje mezinárodních ekonomických vztahů.
 - ❑ **1. Etapa formování a vzniku SE**
 - ✓ formování: 16. – 19. století
 - ✓ připravoval se vznik světové ekonomiky a vrcholí to tím, že SE se vytvořila
 - ✓ vznik: poslední třetina 19. století
 - ✓ počátek se klade do 16. století (vrcholily zámořské cesty, rozvíjí se zámořský obchod, je význam věd, fyziky – objev parního stroje, rozvoj dopravy, námořní dopravy, poté manufaktury se nahrazují strojní výrobou)
 - ✓ postupně dochází k tomu, že jednotlivé národní ekonomiky dokážou vytvářet více, než spotřebuje jejich obyvatelstvo.
-

Etapy vývoje světové ekonomiky

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ Vývoj světové ekonomiky i mezinárodního turismu pokračoval úspěšně až do vypuknutí 1. světové války.
 - ❑ Na jednu stranu jde o období příznivé pro mezinárodní turismus, což je dáno ekonomickým růstem a rozvojem, na druhou stranu začínají v tomto období vyvstávat rozpory politické v mezinárodním i národním prostředí.
 - ❑ Do mezinárodního turismu se sice zprvu zapojovaly hlavně bohatší vrstvy s dostatečným fondem volného času, avšak postupně i střední vrstvy, a to za účelem zdravotním (rekreačním) i vzdělávacím.
 - ❑ Mezinárodní turismus se vyznačoval značnou dávkou liberalismu, bez existence
 - ❑ zásahů veřejného sektoru, a v tomto ohledu neexistoval prakticky rozdíl mezi zahraničním a domácím turismem.
-

- ❑ **Ekonomický růst** znamenal v řadě tehdejších vyspělých zemí i rozvoj infrastruktury pro mezinárodní turismus, zejména infrastruktury dopravní (budované primárně pro rezidenty), infrastruktury ubytovacích a stravovacích služeb a služeb doplňkových.
-

Etapy vývoje světové ekonomiky

☐ Předpoklady vzniku SE:

1. Konstituování států a jejich národních trhů

- ✓ je nutný, ale není dostatečný
- ✓ státy vznikali již v Antice apod. – byly izolované a obchod mezi nimi byl nahodilý, příležitostný

2. Rozvoj mezinárodní dělby práce a vznik mezinárodního trhu

- ✓ vznik mezinárodního trhu
- ✓ rozvíjelo se to postupně, z nahodilých obchodních vztahů se stávali stálé, bylo možné obchodovat s větším objemem, ...

3. Technické faktory:

- ✓ strojní výroba, rozvoj dopravy, rozvoj moderních telekomunikačních prostředků (telegraf, ...) > rychlý rozvoj obchodu
-

❑ 2. etapa: Zostřování vztahů (1900 – 1918)

- ✓ prakticky se nedá nalézt území, které by nikomu nepatřilo
 - ✓ rychlý rozvoj pozice zemí ve světové ekonomice
 - ✓ svět byl rozdělen nerovnoměrně (VB, Portugalsko, Španělsko mělo velké kolonie a Německo a Rusko mělo kolonií méně
 - ✓ spory o znovurozdělení světa,
 - ✓ 1. světová válka ukončila rozmach ekonomiky i mezinárodního turismu s tím, že v roce 1918 došlo k rozpadu Rakousko-uherské monarchie a ke vzniku samostatných států, a o rok dříve i ke vzniku SSSR.
-

❑ 3. etapa: Meziválečné období + válka (1918 – 1945)

- ✓ rychlý rozvoj ve 20. letech,
 - ✓ první desetiletí rychlý rozvoj > poválečná konjunktura a v bývalém carském Rusku došlo k zásadní změně politiky – vedoucí úloha komunistické strany.
 - ✓ Hluboká světová **hospodářská krize 1929–1933**. Krize zasáhla významně také mezinárodní turismus, poněvadž pokles průmyslové výroby byl doprovázen agrární i finanční krizí. Krach německých a rakouských bank, které byly na řadě jako první, a následné devalvace libry, dolaru a dalších měnových systémů vázaných na libru, marku nebo dolar vedly k rozpadu světového měnového systému.
-

Etapy vývoje světové ekonomiky

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

- ❑ **Měnová a obchodní válka** vedla k izolaci národních ekonomik, což se muselo zákonitě projevit v mezinárodním turismu.
 - ❑ **Mezinárodní turismus** byl už tehdy ze strany některých zemí (včetně Československa) chápán jako významný ekonomický činitel, a proto se některé země podobně jako v zahraničním obchodě zbožím **uchylovaly k zavádění protekcionistických opatření na dovoz služeb turismu, a to zejména v podobě celních či pasových předpisů.**
 - ❑ V této době **dochází k rozvoji mobility (včetně letecké dopravy) nebo o rozvoj celoročních forem turismu, rozvoj ubytovacích kapacit či vznik mezinárodních organizací pro turismus.**
-

❑ 4. Etapa poválečná (1945 – 1990)

- ✓ Po skončení 2. světové války došlo ke vzniku dvou politicko-ekonomických soustav – kapitalistické a socialistické.
 - ✓ Zvláštní pozici v poválečném uspořádání zaujímaly v důsledku rozkladu klasického kolonialismu rozvojové země (1960 – rok Afriky vedoucí ke vzniku 17 nezávislých států), jejichž postavení ve světové ekonomice i v mezinárodním turismu se mělo za několik málo dekad významně měnit.
 - ✓ Z politického hlediska nebylo období bezproblémové, počínaje bloádou Berlína (1948) přes korejskou válku (1950–1953), karibskou krizi (1962) až po válku ve Vietnamu (1964–1975).
-

Etapy vývoje světové ekonomiky

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ✓ struktura světové ekonomiky: TE – CPE – RE – tři typy (tržní ekonomiky, centrálně plánované ekonomiky a rozvojové ekonomiky)
 - ✓ nejnovější, z bývalých kolonií (zaostalé, nerozvinuté země apod. zformuloval se tento termín, tedy rozvojové země.
 - ✓ V roce 1944 došlo k uzavření dohod o mezinárodních měnových pravidlech v americkém Bretton Woods a ke vzniku **tzv. bretonwoodských institucí** – Mezinárodního měnového fondu a Světové banky.
 - ✓ Dalším z významných kroků vedoucích k ustavení pravidel mezinárodního obchodu zbožím, později však i službami, byl vznik **GATT** (General Agreement on Tariffs and Trade) v roce 1947.
-

Etapy vývoje světové ekonomiky

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

- ✓ Rozmach poválečné výroby a mezinárodního obchodu se projevil postupně i ve zřetelném nárůstu mezinárodního turismu, jelikož došlo k naplnění základních předpokladů jeho rozvoje v podobě rozvoje výroby, mírových podmínek života, osobní svobody, uspokojení základních životních potřeb, volného času a finančních prostředků.
 - ✓ Formují se **3 centra světové ekonomiky - do USA, Evropských společenství a Japonska.**
 - ✓ **Změna forem účasti na mezinárodním turismu** v návaznosti na nárůst mobility (zejména letecká doprava), růst fondu volného času, rozvoj krátkodobého turismu a zejména na nárůst ekonomické úrovně a spotřeby obyvatelstva rozvinutých tržních ekonomik vedly k převisu poptávky nad nabídkou i k rozvoji masového turismu v období 70.–80. let
-

Etapy vývoje světové ekonomiky

- ✓ Nastaly nové jevy ve světové ekonomice, které dosud neexistovaly.
 - ✓ Problémy měly strukturální charakter a projevovaly se jako série krizí – energetická krize (ropné šoky 1973, 1979–1981), surovinová krize, potravinová krize (1972).
 - ✓ Na počátku 70. let došlo navíc k vyvrcholení četných mezinárodních měnových krizí v podobě všeobecné měnové krize a zániku zlatého dolarového standardu (1971).
 - ✓ Období konce 70. let a 80. let je obdobím vyčlenění některých rozvojových zemí a posílení jejich pozice ve světové ekonomice a následně v 90. letech i v mezinárodním turismu.
 - ✓ První vlnou zemí, které se oddělily ze skupiny rozvojových zemí, **byly tzv. nově industrializované země** (NIC, new industrialized countries), k nimž patřily Jižní Korea, Tchaj-wan, Singapur a Hongkong.
-

Etapy vývoje světové ekonomiky

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ✓ Mezinárodní turismus je již masovou záležitostí obyvatelstva rozvinutých tržních ekonomik, kdy dochází k vylepšování kvality služeb. S převisem nabídky nad poptávkou se zlepšuje kvalita infrastruktury pro turismus, metody řízení firem či destinací, vznikají samostatné vládní orgány pro rozvoj turismu.
 - ✓ Na druhou stranu byla 80. léta první dekádou, kdy došlo v důsledku ekonomických problémů k dalšímu zpomalení tempa mezinárodních příjezdů.
 - ✓ Rok 1982 byl prvním rokem v poválečném období, kdy došlo k absolutnímu poklesu počtu mezinárodních příjezdů o $-0,6\%$, s největšími poklesy v Africe, Amerikách.
 - ✓ Z faktorů regionálních se na poklesu podílely i některé politické a bezpečnostní faktory, např. v Evropě polská politická krize (1981–1982) či výbuch v Černobylu (1986).
-

❑ 5. Etapa současná (1990 – dosud)

- ✓ V ekonomické oblasti však nebyl počátek 90. let bezproblémový, a to v podobě recese, která se dotkla zejména rozvinutých tržních ekonomik a k níž přispěly i problémy ekonomik v transformaci.
 - ✓ Recese provázená pomalým ekonomickým růstem a nezaměstnaností se promítla do snížení meziročního tempa mezinárodních příjezdů v první polovině 90. let.
 - ✓ Pozitivní vliv na růst mezinárodních příjezdů, zejména v regionu Evropa, mělo zavedení eura (2002) a jeho postupné zavádění i v některých z nových členských států.
 - ✓ Z dalších politických vlivů se minimálně regionálně projevíly v mezinárodním turismu v 90. letech válka v Perském zálivu (1991), balkánský konflikt (1. polovina 90. let) a konflikt v Kosovu (1999).
-

Etapy vývoje světové ekonomiky

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ✓ Z politických faktorů působících pro podporu mezinárodního turismu je třeba jmenovat vznik Evropské unie na základě Maastrichtské smlouvy (1992) a rozšíření Evropské unie o patnáct členů (2004), Rumunsko a Bulharsko (2007) a Chorvatsko (2013).
 - ✓ Jestliže byl počátek deváté dekády v ekonomické oblasti spojován s recesí i související krizí Evropského měnového systému (1992), byl její závěr rovněž složitý, a to v důsledku vypuknutí asijské měnové a finanční krize 1997–1998, která byla sice především krizí regionální, avšak s dopady na další národní ekonomiky mimo asijský region.
 - ✓ Krize se promítla zejména do vnitroregionálních příjezdů v regionu Asie a Pacifik v podobě poklesu o $-0,8\%$, resp. $-0,4\%$, a stejně tak i do zpomalení investiční aktivity v regionu.
-

Etapy vývoje světové ekonomiky

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ✓ V současné době lze jednotlivé části světové ekonomiky, a to i z pohledu mezinárodního turismu, rozdělit na tři základní skupiny zemí, jejichž váha, vliv a zapojení do světové ekonomiky a mezinárodního turismu doznaly v posledních desítkách let významných změn.
 - ✓ Nejdynamičtější a nejvíce sílící skupiny označit země **BRICS** (Brazílie, Rusko, Indie, Čína, Jihoafrická republika) a **země NEXT-11** (Bangladéš, Egypt, Filipíny, Indonésie, Írán, Jižní Korea, Mexiko, Nigérie, Pákistán, Turecko, Vietnam).
 - ✓ Další negativní událostí pro mezinárodní turismus se stal útok na Světové obchodní centrum v New Yorku 11. září 2001.
-

Etapy vývoje světové ekonomiky

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KÁRVINĚ

- ✓ Hned o dva roky později, v roce 2003 došlo k dalšímu propadu mezinárodních příjezdů, a tentokrát byly příčiny zdravotně bezpečnostní v podobě vypuknutí epidemie SARS.
 - ✓ Problematické období 2008–2009 bylo v následujících letech vystřídáno pomalým oživením mezinárodních příjezdů i příjmů stejně jako dalších indikátorů z dvou nejvýznamnějších sektorů turismu – letecké dopravy a hotelnictví. Stabilizace vývoje v hlavních centrech světové ekonomiky (USA, Evropa, resp. EU a Japonsko se zázemím ve východní Asii) dává základní předpoklad pro další rozvoj mezinárodního turismu.
 - ✓ V současnosti teroristické útoky v Evropě mají výrazně menší vliv na cestovní ruch než v minulosti.
-

☐ **Pro vznik a rozvoj mezinárodního turismu lze považovat za rozhodující následující faktory:**

- ✓ rozvoj výroby,
 - ✓ mírové podmínky života,
 - ✓ osobní svoboda (svoboda pohybu),
 - ✓ uspokojení základních životních potřeb,
 - ✓ finanční prostředky,
 - ✓ volný čas,
 - ✓ existence potenciálu turismu.
-

- ❑ Faktory ovlivňující MCR lze rozdělit takto:
 - ✓ **Ekonomické faktory:** fond volného času, výše disponibilního příjmu, rozložení bohatství ve společnosti, cenová úroveň destinace a zdrojového trhu, úroveň ekonomiky (HDP per capita), struktura platební bilance, režim a úroveň devizového kurzu a další.
 - ✓ **Demografické faktory:** počet a věkové složení obyvatelstva, velikost rodiny, hustota osídlení, urbanizace, zdravotní stav obyvatelstva a další.
 - ✓ **Faktory fyzického prostředí** (ekologické faktory): charakter přírodního a životního prostředí, atraktivita primární nabídka turismu, klima a další.
 - ✓ **Faktory na straně nabídky:** struktura nabídky, kvalifikace pracovníků, infrastruktura dopravní, ubytovací atd. **Faktory administrativní:** pasové, vízové a celní formality atd. **Technologické, sociokulturní a další faktory.**
-

- ❑ **Mezinárodní ekonomické vztahy**, k nimž dochází při realizaci mezinárodního turismu, ať už jde o samotnou účast na turismu nebo o budování infrastruktury pro rozvoj mezinárodního turismu, lze rozdělit do 5 skupin tak, jak jsou standardně vymezovány v rámci světové ekonomiky.
 - ❑ Mezinárodní vztahy v turismu jsou ovlivněny jevy jako globalizace, regionalismus, deregulace a další a zároveň do určité míry napomáhají posilování těchto jevů.
-

☐ Mezinárodní pohyb služeb

- ✓ **Turismus** je součástí mezinárodního pohybu služeb vedle služeb dopravních, služeb obchodních, komunikačních, finančních a řady dalších.
 - ✓ **Za službu** jsou z hlediska mezinárodního obchodu považovány **výkony určené pro trh a nemající materializovanou podobu hmotných statků.**
 - ✓ **Objem mezinárodního pohybu služeb se zvýšil zejména od 70. a 80. let 20. století.**
-

Hlavní typy mezinárodních ekonomických vztahů v turismu

☐ Mezinárodní pohyb zboží

- ✓ Mezinárodní pohyb zboží ovlivňuje mezinárodní turismus v několika směrech.
 - ✓ Za prvé, země, které jsou významnými vývozci zboží, bývají i hlavními zdrojovými trhy pro mezinárodní turismus (např. Čína, Německo, USA, Itálie, Francie a další).
 - ✓ Za druhé, řada rozvojových zemí je závislá při budování infrastruktury turismu právě na zbožových importech (stejně jako na importech služeb).
 - ✓ Podobně jako u služeb je i zapojení zemí a regionů do mezinárodního obchodu zbožím nerovnoměrné.
-

☐ Mezinárodní pohyb kapitálu

- ✓ Mezinárodní pohyb kapitálu zahrnuje **dvě hlavní součásti, a to pohyb přímých zahraničních investic a pohyb portfoliových investic.**
 - ✓ **Přímé zahraniční investice** (FDI, foreign direct investment) jsou takové toky investic, které přesahují 10 % podílu subjektu v podobě hlasovacích práv nebo majetku anebo ekvivalentní podíl. **Investice vede ke vzniku možnosti podílet se na hlasování a rozhodování.**
 - ✓ **Přímá investice předpokládá** dlouhodobý vztah mezi investory a jejich investicemi.
 - ✓ **Přímé zahraniční investice zahrnují základní kapitál, reinvestovaný zisk a ostatní kapitál.**
-

Hlavní typy mezinárodních ekonomických vztahů v turismu

- ✓ **Portfoliové investice** zahrnují čistý příliv plynoucí z cenných papírů (akcií, obligací) jiných než těch považovaných za přímé zahraniční investice.
 - ✓ **Portfoliové investice** zahrnují **podíly, akcie, fondy, depozitní certifikáty (americké či globální) a přímé nákupy podílů na místních trzích cenných papírů zahraničními investory.**
 - ✓ K prudkému rozmachu pohybu portfoliových investic došlo od začátku 90. let.
 - ✓ Investice do turismu jako do významného ekonomického odvětví mají pro řadu **rozvojových zemí klíčový význam, a to díky multiplikačním efektům** turismu nejen v ekonomické oblasti.
-

Hlavní typy mezinárodních ekonomických vztahů v turismu

☐ Mezinárodní pohyb vědecko-technických poznatků

- ✓ Začlenění turismu do mezinárodního pohybu vědecko-technických poznatků lze chápat zejména jako platformu pro výměnu poznatků a zkušeností v rámci segmentu turismu MICE (meetings – setkání, schůze, incentives – motivační, pobídkové pobyty, congresses - kongresy, konference, events/exhibitions – výstavy, akce).
 - ✓ **Mezi základní specifika MICE akcí můžeme zařadit:**
 - ✓ koncentrace akcí do velkých měst
 - ✓ požadavek na vysokou úroveň a komplexnost služeb,
 - ✓ odborný charakter akcí s cílem výměny odborných a vědeckých poznatků,
 - ✓ vysoké nároky na organizační a technické zabezpečení,
 - ✓ výrazně nadprůměrné výdaje na jednoho účastníka, odlišný socio - demografický profil účastníků (vyšší vzdělání, vyšší příjmové skupiny) apod.
-

Hlavní typy mezinárodních ekonomických vztahů v turismu

- ✓ Na druhou stranu může být turismus mezinárodním pohybem vědecko-technických poznatků ovlivňován v podobě využití licencí, patentů, ochranných známek atd.
 - ✓ **Licenční a patentové poplatky** jsou platby a příjmy mezi rezidenty a nerezidenty za nehmotná, nefinanční aktiva a vlastnická práva (patenty, copyrighty, obchodní známky, průmyslové procesy, franšízy) a za jejich užívání (např. licenční smlouvy).
 - ✓ K výraznějšímu rozvoji obchodu vědeckotechnickými poznatky vyjádřenému v úrovni licenčních a patentových poplatků docházelo od 70. a 80. let.
-

☐ Mezinárodní pohyb pracovních sil

- ✓ Představuje jeden ze základních výrobních faktorů.
 - ✓ Pohyb za účelem vykonávání výdělečné činnosti tak, jak je mezinárodní pohyb pracovních sil chápán, je z **turismu vyloučen**.
 - ✓ Přesto však má mezinárodní pohyb pracovních **sil význam jako výrobní faktor pro turismus**, a to jak v zemích rozvinutých (většinou import pracovní síly pro turismus), tak i rozvojových (většinou export pracovní síly pro turismus).
 - ✓ Výrazný vývoj migrace začal po 2. světové válce ve spojení se zvýšenou mobilitou obyvatel vůbec i s rozvojem informačních a komunikačních technologií. **Cílem ekonomické migrace** způsobené nerovnováhou rozdělení bohatství ve světové ekonomice je možnost získat vysoký příjem v rozvinutých ekonomikách a realizovat výdaje v zemích s příjmy nízkými.
-

- ❑ **K vyhodnocení pozice turismu v jednotlivých destinacích a jejich srovnání, můžeme využít jednak:**
 - ✓ **1) Neoficiální satelitní účet** – Neoficiální satelitní účet pro světovou ekonomiku je nástrojem měřícím vliv turismu na světovou ekonomiku.
 - ❑ Konstruací neoficiálního satelitního účtu se zabývá organizace WTTC, resp. agentura Oxford Economics (OE), kterou WTTC pro realizaci vybírá.
 - ❑ **Neoficiální satelitní účet** vychází ze stejných principů jako satelitní účty oficiální (UN Recommended Methodological Framework 2008), avšak pracuje se vzorkem 181 zemí, a to v časové řadě začínající od 80. let a pokračující i prognózou na období deseti let dopředu.
-

- ❑ Z hlediska sledovaných kategorií neoficiálního satelitního účtu pro světovou ekonomiku se jedná zejména o následující 3 položky:
 - ✓ **přímý vliv turismu na HDP** (zaměstnanost) jako rozdíl vnitřní spotřeby v turismu (příjmy z aktivního turismu, výdaje na pasivní a domácí turismus, individuální vládní výdaje) a nákupů (včetně importu) realizovaných poskytovateli služeb turismu;
 - ✓ **nepřímý vliv turismu na HDP** (zaměstnanost) jako součet domácího řetězce služeb, kapitálových investic, kolektivních vládních výdajů minus import zboží zahrnutého do nepřímých výdajů;
 - ✓ **celkový vliv turismu na HDP** (zaměstnanost) rovnající se součtu přímého, nepřímého a indukovaného vlivu turismu.
-

Kvantitativní hodnocení pozice turismu ve světové ekonomice

- ❑ **Výstup neoficiálního satelitního účtu představují indikátory vlivu turismu na světovou ekonomiku:**
 - ✓ **objem** (vnitřní) spotřeby v turismu;
 - ✓ **objem HDP vytvořený v průmyslu a ekonomice turismu** (přímý, nepřímý a celkový vliv) ve světové ekonomice a jeho podíl na celkovém HDP vytvořeném ve světové ekonomice a vývoj uvedených ukazatelů v desetiletém výhledu;
 - ✓ **ukazatel zaměstnanosti v průmyslu a ekonomice turismu** (přímý, nepřímý a celkový vliv) a jeho
 - ✓ **podíl na celkové zaměstnanosti ve světové ekonomice** a vývoj uvedených ukazatelů v desetiletém výhledu;
 - ✓ **vztah turismu a vládních výdajů** jako vyjádření propojení mezi výsledky turismu a podporou turismu; **vliv na platební bilanci**, resp. bilanci vývozu a dovozu zboží.
-

- ❑ Pro určení přímých vlivů turismu na ekonomiku kalkuluje neoficiální satelitní účet následující položky:
 - ✓ **Domácí výdaje na turismus**, tedy výdaje na domácí turismus a výjezdový turismus, které jsou realizovány uvnitř sledované ekonomiky, zahrnují výdaje rezidentů na nákup služeb uvnitř dané ekonomiky v rámci tzv. leisure i obchodního turismu (např. ubytování, dopravu, stravování, zábavní služby) a nákup zboží krátkodobé spotřeby využívané pro účast na turismu.
 - ✓ **Výdaje na zboží a služby** (ubytovací, stravovací, dopravní a další) v rámci obchodních cest, realizované rezidenty v rámci domácího turismu a zahraničními návštěvníky v rámci příjezdového turismu.
 - ✓ **Vládní výdaje individuální** zahrnující běžné výdaje spojené s podporou účasti na turismu z veřejných zdrojů.
-

Kvantitativní hodnocení pozice turismu ve světové ekonomice

- ❑ Jedná se o část výdajů určených a rozpočitatelných na jednoho účastníka turismu, které mají charakter výdajů na kulturu (např. úhrada vstupného do muzea, galerie, kulturního objektu) či na rekreaci (např. národní parky).
 - ✓ **Výdaje zahraničních návštěvníků na zboží a služby** v rezidentské ekonomice. Jedná se o devizové příjmy z aktivního turismu (platební bilance) složené z příjmů z turismu a částečně z příjmů z nákupu dopravních služeb poskytovaných rezidentskou firmou zahraničním návštěvníkům. Vyloučeny jsou výdaje na nákup vzdělávacích služeb.
 - ✓ **Výdaje rezidentů a zahraničních návštěvníků** za zboží a služby spotřebované v rámci tzv. leisure turismu.
 - ✓ **Vnitřní spotřeba turismu** zahrnující celkový příjem jednotlivých „přímých“ sektorů (průmysl turismu).
-

- ✓ **2) kvantitativní ukazatele charakterizující jednotlivé typy mezinárodních ekonomických vztahů (zejména pohyb služeb).**
 - ❑ Stejně jako lze váhu turismu v národní ekonomice vyhodnotit na základě ukazatelů o importu a exportu zboží, služeb, dopravních služeb a případně dalších ukazatelů platební bilance (např. přímé zahraniční investice), je možné vyhodnotit váhu turismu ve světové ekonomice na základě obdobných poměrných ukazatelů.
 - ❑ Jedná se např. o:
 - ✓ A) podíl příjmů z mezinárodního turismu na exportních příjmech za služby (a stejně tak ukazatele importu služeb turismu a služeb celkem),
 - ✓ B) srovnání přímých zahraničních investic do turismu podle sektorů a zemí,
 - ✓ C) ekvivalent příjmů z exportu služeb turismu a exportu zboží (a stejně tak ukazatele importu služeb turismu a zboží) apod.
-

Výběr z použité literatury:

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

- ❑ HAMARNEH, I., 2014. *Mezinárodní cestovní ruch: vybrané kapitoly*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN 978-80-7452-040-2.
 - ❑ INDROVÁ, J. a kol., 2008. *Cestovní ruch pro všechny*. Praha: MMR ČR. ISBN 978-80-7399-407-05.
 - ❑ PALATKOVÁ, M., 2013. *Mezinárodní turismus: 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4862-7.
 - ❑ PALATKOVÁ, M. a J. ZICHOVÁ, 2011. *Ekonomika turismu. Turismus České republiky*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3748-5.
-

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Děkuji za pozornost
